Maksātnespēja un bankrots

Somija

Maksātnespējas procedūra Somijā

Maksātnespēja nozīmē, ka parādnieks nespēj nomaksāt savus parādus, kad pienācis to atmaksas termiņš, un tā nav tikai īslaicīga parādība. Šajā gadījumā maksātnespējas procedūra ir procedūra, kas vienlaicīgi tiek piemērota visiem parādnieka parādiem.

Somijā ir trīs dažādi maksātnespējas procedūru veidi: bankrots, uzņēmuma pārstrukturēšana un privātpersonas parādu korekcija. Bankrotu reglamentē Bankrota likums (*Konkurssilaki* 120/2004), kas stājās spēkā 2004. gada 1. septembrī. Uzņēmumu pārstrukturēšanas likums (*Laki yrityksen saneerauksesta* 47/1993) un Likums par privātpersonas parādu korekciju (*Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä* 57/1993) stājās spēkā 1993. gada 8. februārī.

Bankrots ir likvidācijas procedūra ar mērķi realizēt parādnieka aktīvus un sadalīt ieņēmumus kreditoriem. Uzņēmumu pārstrukturēšana un privātpersonu parādu korekcija ir reorganizācijas pasākumi, kas ļauj parādniekiem pārvarēt finansiālas grūtības.

Parādnieks var arī ārpus oficiālās maksātnespējas procedūras vienoties ar saviem kreditoriem par parādu nomaksu un citiem jautājumiem. Tomēr neviena tiesību norma neregulē šādu brīvprātīgu kārtību, tādēļ šī kārtība šeit netiks iztirzāta sīkāk.

Turpmāk ir aprakstītas minēto maksātnespējas procedūru svarīgākās īpašības.

1 Pret kādiem subjektiem var vērst maksātnespējas procedūru?

Bankrots

Bankrota darbības joma ir vispārēja, tādēļ par bankrotējušām var pasludināt kā fiziskas, tā juridiskas personas. Juridisku personu var pasludināt par bankrotējušu pat tad, ja tā ir dzēsta no attiecīgā reģistra vai likvidēta. Mirušā mantojumu vai maksātnespējas masu arī var pasludināt par bankrotējušu.

Pārstrukturēšana

Pārstrukturēšanas procedūra var attiekties uz jebkuru uzņēmumu, kas iesaistīts saimnieciskā darbībā, kā arī akciju sabiedrību, privātuzņēmēju vai pašnodarbinātu personu.

Tomēr noteikti uzņēmumi, piemēram, kredītiestādes un apdrošināšanas iestādes, uz kurām attiecas īpaši noteikumi un kontrole, ir izslēgti no pārstrukturēšanas procedūras jomas.

Parādu korekcija

Parādu korekciju var piemērot tikai fiziskai personai. Ievērojot konkrētus nosacījumus, parādu korekciju var piemērot arī fiziskai personai, kas veic privātu uzņēmējdarbību, veic uzņēmējdarbību pilnsabiedrībā ar neierobežotu atbildību vai darbojas kā galvenais partneris komandītsabiedrībā.

2 Saskaņā ar kādiem nosacījumiem var sākt maksātnespējas procedūru?

Vispārīgs visu trīs maksātnespējas procedūru uzsākšanas nosacījums ir tāds, ka parādniekam jābūt maksātnespējīgam. Maksātnespēja nozīmē, ka parādnieks nespēj nomaksāt savus parādus, kad pienācis to atmaksas termiņš, un tā nav īslaicīga parādība.

Pārstrukturēšanas procedūru var arī uzsākt, ja parādniekam pastāv maksātnespējas risks.

Bankrots

Lūgumrakstu par bankrotu var iesniegt gan parādnieks, gan kreditors. Vispārīgs nosacījums bankrota pasludināšanai ir parādnieka maksātnespēja. Bankrota likums paredz maksātnespējas pieņēmumus, lai būtu vieglāk noteikt, vai persona ir maksātnespējīga; parādnieku, kas atbilst šiem pieņēmumiem, uzskata par maksātnespējīgu, ja netiek pierādīts pretējais.

Parādnieku uzskata par maksātnespējīgu, ja:

parādnieks paziņo, ka tas ir maksātnespējīgs, un nav īpaša pamatojuma nepieņemt šo paziņojumu;

parādnieks pārtraucis maksājumu veikšanu;

piespiedu izpildes procedūrā noteikts, ka parādnieks sešu mēnešu periodā pirms lūgumraksta par bankrotu iesniegšanas nevar pilnībā atmaksāt prasījumu;

parādnieks, kam ir vai ir bijis pienākums veikt grāmatvedības uzskaiti gadā pirms lūgumraksta par bankrotu iesniegšanas, nav atmaksājis kreditora skaidri izteikto un apmaksājamo prasījumu nedēļas laikā pēc atgādinājuma saņemšanas.

Kreditors var iesniegt lūgumrakstu par bankrotu, ja tā prasījums pret parādnieku ir balstīts uz spriedumu vai citu izpildes pamatojumu, parādnieka parakstītām saistībām, ko parādnieks neapstrīd ar acīmredzamiem pierādījumiem, vai tas ir citādi skaidrs. Pieprasītās summas apmaksai nav jābūt nokavētai. Nebūtisku prasījumu gadījumā un gadījumos, kad kreditoram ir prasījuma nodrošinājums, pastāv ierobežojumi attiecībā uz lūgumraksta par bankrotu iesniegšanu.

Bankrots sākas, kad tiesa pasludinājusi parādnieku par bankrotējušu. Tiesa vienlaikus ieceļ īpašuma pārvaldnieku. Uzsākot bankrota procedūru, parādnieks zaudē savas pilnvaras pār maksātnespējas masas aktīviem.

Īpašuma pārvaldniekam ir pienākums informēt kreditorus par bankrota procedūras uzsākšanu. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām minētos ārvalstu kreditorus informē atbilstīgi šīs regulas prasībām.

Piezīme par bankrota procedūras uzsākšanu tiek izdarīta arī, piemēram, Bankrota un pārstrukturēšanas reģistrā, Komercreģistrā, Īpašumtiesību un hipotekāro kredītu reģistrā, Kuģu reģistrā, Būvniecībā esošo kuģu reģistrā, Gaisa kuģu reģistrā, Uzņēmumu hipotekāro kredītu reģistrā, Transportlīdzekļu un vadītāju datu reģistrā un Grāmatojumu reģistrā.

Rajona tiesas (*käräjäoikeus*) lēmumu par bankrota rīkojumu vai bankrota pieteikuma noraidīšanu var pārsūdzēt otrās instances tiesā.

Pārstrukturēšana

Lūgumrakstu par pārstrukturēšanas procedūru var iesniegt parādnieks vai kreditors. Kreditora uzsāktai pārstrukturēšanas procedūrai nav nepieciešama parādnieka piekrišana. Visbiežāk lūgumrakstu iesniedz parādnieks.

Pārstrukturēšanas procedūru var uzsākt, ja parādnieks ir maksātnespējīgs un nepastāv tiesiski šķēršļi procedūras uzsākšanai. Šķērslis pastāv, piemēram, kad ir varbūtība, ka pārstrukturēšanas programma neatrisinās maksātnespēju vai ar parādnieka aktīviem nepietiek pārstrukturēšanas procedūras izmaksu segšanai. Pārstrukturēšanas procedūru var arī uzsākt, ja parādnieku skar nenovēršama maksātnespēja. Pārstrukturēšanas procedūru, pamatojoties uz nenovēršamu maksātnespēju, var uzsākt saskaņā ar kreditora iesniegto lūgumrakstu tikai tad, ja prasījums ir saistīts ar ievērojamām finanšu interesēm.

Turklāt pārstrukturēšanas procedūru var uzsākt vismaz divi kreditori, kuru kopējie prasījumi veido vismaz vienu piekto daļu no parādnieka zināmajiem parādiem, un tie iesniedz kopīgu lūgumrakstu ar parādnieku vai paziņo, ka tie atbalsta parādnieka lūgumrakstu.

Pārstrukturēšanas procedūras tiesiskās sekas automātiski stājas spēkā no dienas, kad pasludināts spriedums par procedūras uzsākšanu. Pēc lūgumraksta iesniegšanas tiesa pēc lūgumraksta iesniedzēja vai parādnieka pieprasījuma var izdot rīkojumu par parādu atmaksas un parādu nodrošinājuma aizliegumu, parādu piedziņas aizliegumu vai apķīlāšanas vai citu piespiedu izpildes pasākumu aizliegumu, kas stājas spēkā pirms procedūras uzsākšanas.
Maksātnespējas procesa administratoram ir pienākums informēt kreditorus par procedūras uzsākšanu. Par pārstrukturēšanas procedūras uzsākšanu ir jāpaziņo arī noteiktām iestādēm, un informāciju par to ievada, piemēram, Bankrota un pārstrukturēšanas reģistrā, Komercreģistrā, Īpašumtiesību un hipotekāro kredītu reģistrā.
Rajona tiesas lēmumu par pārstrukturēšanas procedūras uzsākšanu vai pārstrukturēšana pieteikuma noraidīšanu var pārsūdzēt otrās instances tiesā.

Parādu korekcija

Parādu korekcijas lietu sāk izskatīt, kad parādnieks iesniedz lūgumrakstu. Lai uzsāktu parādu korekcijas procedūru, parādniekam jābūt maksātnespējīgam un nespējīgam saprātīgi uzlabot savu maksātspēju, lai apmaksātu savus parādus. Galvenajam maksātnespējas iemeslam jābūt būtiskam pasliktinājumam parādnieka maksātspējā apstākļu maiņas dēļ, pie kā galvenokārt nav vainojams parādnieks, piemēram, slimības dēļ. Parādu korekciju var arī piemērot, ja pastāv cits pamatots iemesls parādu korekcijai, ņemot vērā parādu un citu saistību summu attiecībā pret parādnieka spēju tos samaksāt. Izvērtējot parādnieka maksātspēju, tiek ņemti vērā, piemēram, parādnieka aktīvi, ienākumi un peļņas iespējas.
Nedrīkst pastāvēt juridiski šķēršļi parādu korekcijas procedūrai (piemēram, parāds, kas radies noziedzīga nodarījuma dēļ, vai neapdomīga un bezatbildīga parāda rašanās). Tomēr parādu korekciju var piemērot neatkarīgi no vispārīga šķēršļa, ja šādai rīcībai ir pamatots iemesls. Šādos gadījumos jāpievērš īpaša uzmanība parādnieka veiktajiem parādu atmaksas pasākumiem, tam, cik ilgi tiek kavēta pieprasīto summu apmaksa, un citiem parādnieka apstākļiem, kā arī parādu korekcijas nozīmi parādniekam un kreditoriem.
Parāda korekciju nevar piemērot, ja parādniekam nav pieejamu līdzekļu tāda iemesla dēļ, kas uzskatāms par īslaicīgu, vai parādnieks šāda iemesla dēļ no tam pieejamajiem līdzekļiem nevar segt vairāk par maznozīmīgu daļu tā parādu.
Parādu korekcijas uzsākšanas tiesiskās sekas automātiski stājas spēkā no dienas, kad pasludināts spriedums par procedūras uzsākšanu. Pēc lūgumraksta iesniegšanas tiesa pēc parādnieka pieprasījuma var izdot rīkojumu par pagaidu parādu atmaksas un parādu nodrošinājuma, parādu piedziņas, apķīlāšanas un citu piespiedu izpildes pasākumu aizliegumu, kas stājas spēkā pirms procedūras uzsākšanas.

3 Kādi aktīvi ietilpst maksātnespējīgā parādnieka mantā? Kā rīkojas ar aktīviem, ko parādnieks iegūst vai kas pāriet parādnieka īpašumā pēc maksātnespējas procedūras sākšanas?

Bankrots

Aktīvi, kas parādniekam pieder bankrota procedūras uzsākšanas brīdī, un aktīvi, ko parādnieks ieguvis pirms bankrota procedūras izbeigšanas, ietilpst maksātnespējas masā. Ieņēmumi no maksātnespējas masas aktīviem, kā arī aktīviem, ko var atgūt masā saskaņā ar Likumu par aktīvu atgūšanu maksātnespējas masā (*Laki takaisinsaannista konkurssipesään* 758/1991), un aktīvi, kas iegūti, aizstājot maksātnespējas masu, arī ir maksātnespējas masas aktīvi.
Parasti neapķīlājami aktīvi neietilpst maksātnespējas masas aktīvos. Turklāt pēc bankrota procedūras uzsākšanas fiziskas personas iegūtie aktīvi vai gūtie ienākumi nav maksātnespējas masas aktīvi.

Pārstrukturēšana

Pārstrukturēšanas procedūrā parādniekam tiek izstrādāta pārstrukturēšanas programma. Programmā ir jāiekļauj, piemēram, pārskats par parādnieka finanšu stāvokli, proti, parādnieka aktīviem, saistībām un citu veidu apņemšanos. Pārstrukturēšanas programmu izstrādā, pamatojoties uz visiem parādnieka aktīviem procedūras laikā. Ir iespējama arī atgūšana: darījumu, ko var atgūt maksātnespējas masā, pārstrukturēšanas procedūrā var uzdot atgūt uz tādiem pašiem pamatiem kā bankrota gadījumā.
Lai gan izņēmuma gadījumos pārstrukturēšanas programmu pēc tās apstiprināšanas ir iespējams grozīt, katram kreditoram veicamo maksājumu summas vairs nevar palielināt, veicot grozījumus programmā. Tomēr aktīvi, kas parādniekam nodoti pēc pārstrukturēšanas programmas apstiprināšanas, var būt par pamatu kreditoriem pieprasīt papildu maksājumus no parādnieka. Parādniekam var pieprasīt veikt programmā paredzētus papildu maksājumus, ja parādnieka finanšu stāvoklis ir uzskatāms par uzlabojušos salīdzinājumā ar laiku, kad tika sagatavota programma. Pieprasījumu veikt papildu maksājumus var iesniegt, ja pastāv pamats šādu maksājumu pieprasīšanai. Pieprasījums jāiesniedz tiesā ne vēlāk kā viena gada laikā pēc galīgā ziņojuma iesniegšanas tiesā.

Parādu korekcija

Parādu korekcijas gadījumā attiecībā uz parādnieku apstiprina parādnieka maksātspējai atbilstošu maksājumu grafiku. Izvērtējot parādnieka maksātspēju, jāņem vērā, piemēram, tādi apstākļi kā no parādnieka aktīvu likvidācijas iegūtie līdzekļi, parādnieka ienākumi un parādnieka peļņas iespējas, dzīvošanai nepieciešamie līdzekļi un uzturlīdzekļu maksāšanas saistības. Parādu korekcijas gadījumā visi parādnieka ienākumi, kas pārsniedz viņa dzīvošanai nepieciešamos izdevumus un uzturlīdzekļu maksāšanas saistības, kā arī citi parādnieka pamatvajadzībām neizmantoti aktīvi tiek izmantoti parādu segšanai. Aktīvi, kas tiek uzskatīti par pamatvajadzībām, ietver parādnieka kā īpašnieka apdzīvoto māju, tajā esošās mēbeles, ciktāl tās ir pamatoti nepieciešamas, kā arī parādnieka personiskās lietošanas priekšmetus un darbarīkus, ciktāl tie ir pamatoti nepieciešami. Aktīvus, kas tiek uzskatīti par parādnieka pamatvajadzībām, drīkst likvidēt tikai tiesību aktos paredzētajos gadījumos.
Turklāt maksājumu grafiks var uzlikt parādniekam pienākumu veikt papildu maksājumus, ja parādnieks maksājumu grafika izpildes laikā guvis papildu ienākumus vai aktīvus. Parādniekam ir pienākums maksāt kreditoriem noteiktu daļu no visām dāvanām un citiem vienreizējiem maksājumiem, ko parādnieks saņēmis maksājumu grafika izpildes laikā. Ja parādnieka ienākumi pārsniedz maksājumu grafikam noteiktos ienākumus, parādniekam var pieprasīt maksāt kreditoriem noteiktu daļu no papildu ienākumiem.

4 Kādas ir parādnieka pilnvaras un kādas - maksātnespējas administratora pilnvaras?

Bankrots

Bankrota pasludināšana ir jautājums, par kuru lemj tiesa. Tiesa arī ieceļ īpašuma pārvaldnieku. Personu var iecelt par īpašuma pārvaldnieku, ja tā piekrīt iecelšanai, tai ir pienākumu izpildei nepieciešamās spējas, prasmes un pieredze un tā arī citādi ir piemērota. Īpašuma pārvaldniekam nedrīkst būt attiecības ar parādnieku vai kreditoru, kas ietekmētu viņa neatkarību no parādnieka, objektivitāti attiecībā uz kreditoriem vai tā spēju pienācīgi veikt uzdevumu. Juridisku personu nevar iecelt par īpašuma pārvaldnieku.
Bankrota procedūrā īpašuma pārvaldniekam ir galvenā loma īpašuma administrēšanā. Īpašuma pārvaldnieka pienākumi ietver maksātnespējas masas pārstāvēšanu, īpašuma pašreizējās pārvaldības pārraudzību, īpašuma inventarizāciju un parādnieka apraksta izveidi, prasījumu iesniegumu saņemšanu, kā arī izmaksu saraksta projekta un galīgā izmaksu saraksta sagatavošanu. Īpašuma pārvaldnieks arī pārrauga mantojamā īpašuma pārvaldību un pārdošanu, kā arī līdzekļu izmaksu.
Sākoties bankrota procedūrai, parādnieks zaudē savas pilnvaras pār maksātnespējas masas aktīviem. Parādniekam ir pienākums sadarboties, lai bankrota procedūru varētu noslēgt. Parādniekam ir jāsniedz informācija īpašuma pārvaldniekam, ciktāl tas nepieciešams īpašuma inventarizācijai un īpašuma inventarizācijas apliecināšanai. Parādniekam ir tiesības saņemt informāciju par īpašumu, apmeklēt kreditoru sanāksmes un izteikt viedokli par lēmumā noteiktajiem jautājumiem.

Pārstrukturēšana

Uzsākot uzņēmuma pārstrukturēšanas procedūru, tiesa ieceļ maksātnespējas procesa administratoru. Maksātnespējas procesa administratoram jābūt pilngadīgai personai, par kuru zināms, ka tā ir godīga, nav bankrotējusi un ir ar pilnu juridisko rīcībspēju. Šai personai jāpiemīt arī amatam nepieciešamajām spējām, prasmei un pieredzei. Maksātnespējas procesa administratoram nedrīkst būt attiecības ar parādnieku vai kādu no kreditoriem, kas varētu ietekmēt tā neatkarību no parādnieka vai objektivitāti attiecībā uz kreditoriem. Juridisku personu nevar iecelt kā maksātnespējas procesa administratoru. Maksātnespējas procesa administrators atbild par pārstrukturēšanas procedūras mērķa realizāciju un kreditoru interešu aizsardzību. Maksātnespējas procesa administrators sagatavo parādnieka aktīvu un saistību pārskatu, kā arī priekšlikumu pārstrukturēšanas programmai (atsevišķām personām, piemēram, parādniekam, arī ir tiesības izstrādāt savu pārstrukturēšanas programmas priekšlikumu). Maksātnespējas procesa administrators arī uzrauga parādnieka darbības.

Tiesa var izraudzīties kreditoru komiteju, kas pārstāvēs kreditorus un rīkosies kā padomdevēja struktūra. Komiteja netiek izraudzīta, ja to neuzskata par nepieciešamu nelielā kreditoru skaita vai cita iemesla dēļ.

Parādnieks saglabā pilnvaras pār saviem aktīviem un darbībām, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi. Tomēr pēc procedūras uzsākšanas parādnieks nedrīkst, piemēram, uzņemties jaunas parādsaistības bez maksātnespējas procesa administratora piekrišanas, ja vien parāds nav saistīts ar parādnieka ikdienas darbībām, kā arī tā apjoms un termiņi nav neparasti. Pēc maksātnespējas procesa administratora vai kreditora pieprasījuma parādnieka pilnvaras var ierobežot arī citos veidos, ja pastāv risks, ka parādnieka rīcība varētu kaitēt kreditora interesēm vai apdraudēt tās. Parādniekam ir jāsadarbojas ar tiesu, maksātnespējas procesa administratoru un kreditoru komiteju, kā arī jāsniedz tiem informācija.

Parādnieks parasti joprojām ir tiesīgs izmantot savas tiesības neizskatītā vai gaidāmā tiesvedībā, ja vien maksātnespējas procesa administrators neizlemj izmantot parādnieka tiesības uz rīcību.

Parādu korekcija

Tiesa var iecelt maksātnespējas procesa administratoru parādu korekcijas veikšanai, ja to uzskata par nepieciešamu parādnieka finanšu stāvokļa noskaidrošanai, tā aktīvu likvidācijai vai kā citādi parādu korekcijas realizācijai. Maksātnespējas procesa administratoram jābūt pilngadīgai personai, par kuru zināms, ka tā ir godīga, gatava piekrist iecelšanai, nav bankrotējusi un ir ar pilnu juridisko rīcībspēju. Šai personai jāpiemīt arī amatam nepieciešamajām spējām, prasmei un pieredzei. Maksātnespējas procesa administratoram nedrīkst būt attiecības ar parādnieku vai kādu no kreditoriem, kas varētu ietekmēt tā neatkarību no parādnieka vai objektivitāti attiecībā uz kreditoriem. Juridisku personu nevar iecelt kā maksātnespējas procesa administratoru. Maksātnespējas procesa administratora, ja tāds ir iecelts, pienākums ir izstrādāt maksājumu grafika projektu un pildīt citus pienākumus, ko tiesa noteikusi maksātnespējas procesa administratoram. Izstrādājot maksājumu grafika projektu, maksātnespējas procesa administratoram ir jāvienojas ar parādnieku un kreditoriem un jāsniedz tiem nepieciešamā informācija par parādu korekciju, kā arī jārezervē tiem iespēja iesniegt paziņojumu par lūgumrakstu un maksājumu grafika projektu. Maksātnespējas procesa administratoru var arī iecelt, lai pārraudzītu parādnieka aktīvu likvidāciju un likvidācijas ceļā iegūto līdzekļu nodošanu kreditoriem. Ja netiek iecelts neviens maksātnespējas procesa administrators, parādnieks atbild par maksājumu grafika projekta izstrādi. Parādu korekcijas procedūras uzsākšana ir jautājums, par kuru lemj tiesa. Tiesa atbild arī par maksājumu grafika apstiprināšanu.

Parādnieks saglabā īpašumtiesības un valdījuma tiesības uz saviem aktīviem. Tomēr visus parādnieka aktīvus, kas netiek uzskatīti par pamatvajadzībām, izmanto parādu segšanai. Parādniekam ir jāsniedz tiesai, kreditoriem un maksātnespējas procesa administratoram (ja tāds ir iecelts) visa nepieciešamā informācija par jautājumiem saistībā ar parādu korekciju. Parādniekam ir pienākums arī sadarboties, lai pienācīgi īstenotu parādu korekciju.

5 Saskaņā ar kādiem nosacījumiem var izmantot ieskaitu?

Bankrots

Kreditoram ar dažiem izņēmumiem ir tiesības izmantot prasījumu bankrota procedūrā ieskaitam pret parādu, kas bankrota procedūras sākumā jāizmaksā parādniekam, pat tad, ja vēl nav iestājies parādniekam izmaksājamā parāda vai prasījuma apmaksas termiņš. Ieskaita tiesības neattiecas ne uz prasījumu, kas nedod kreditoram tiesības veikt izmaksas no maksātnespējas masas, ne uz jebkuru prasījumu, kas ir pakārtots citiem prasījumiem. Kreditoram ir pienākums nodrošināt informāciju par ieskaitam izmantojamo prasījumu.

Pārstrukturēšana

Neraugoties uz parādu piedziņas aizliegumu, kreditoram ir tiesības veikt prasījuma ieskaitu pret procedūras sākumā parādniekam izmaksājamo parādu saskaņā ar tiem pašiem nosacījumiem, kas ir spēkā bankrota procedūrā. Paziņojums par ieskaitu ir jāiesniedz arī maksātnespējas procesa administratoram. Ieskaita tiesības neattiecas uz kredītiestādes ieskaitu pret līdzekļiem, ko parādnieks noguldījis šajā iestādē, stājoties spēkā piedziņas aizliegumam, vai pēc tā stāšanās spēkā, vai pret līdzekļiem, kas tajā brīdī atrodas kredītiestādē pārskaitīšanai uz parādnieka kontu.

Parādu korekcija

Pēc parādu korekcijas uzsākšanas pret parādnieku nevar vērst nekādus pasākumus, lai piedzītu parādu, uz kuru attiecas maksājumu apturēšana, vai nodrošinātu tā apmaksu. Piedziņas apturēšana arī ietver ieskaitu starp parādsaistībām un kreditoram atmaksājamiem parādiem. Šī apturēšana tomēr neattiecas uz nodokļu ieskaitu.

6 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē spēkā esošus līgumus, kuros parādnieks ir līgumslēdzēja puse?

Parasti līgumi, kuros nav ietvertas parādsaistības, uz ko attiecas maksātnespējas procedūra, paliek spēkā un nemainīgi visu veidu maksātnespējas procedūru ietvaros.

Bankrots

Ja bankrota sākumā parādnieks nav pildījis līgumu, būdams tā līgumslēdzēja puse, otrai līgumslēdzējai pusei jāpieprasa deklarācija, kurā norādīts, vai līgums tiks izpildīts no maksātnespējas masas. Ja tiek paziņots, ka īpašums tiks iekļauts līgumā, un līguma izpildei tiek piedāvāts pieņemams nodrošinājums, līgumu nevar izbeigt. Tomēr otra līgumslēdzēja puse var izbeigt līgumu, ja līgums ir personisks vai pastāv kāds cits īpašs iemesls, kura dēļ otrai pusei nevar noteikt citu prasību saglabāt līgumsaistības ar maksātnespējas masu.

Ja darba devējs ir pasludināts par bankrotējušu, jebkura puse var izbeigt darba līgumu neatkarīgi no tā ilguma. Paziņošanas termiņš ir 14 dienas neatkarīgi no parastās kārtības, kas būtu bijusi jāpiemēro. Atalgojumu, kas pienākas par bankrota periodu, izmaksā no maksātnespējas masas.

Maksātnespējas masa ir arī atbildīga par nomas maksu, kas izriet no komerciāla nomas līguma un jāmaksā par laikposmu, kurā nomnieks izmanto telpas, pat ja tā nav uzņēmusies izpildīt no nomas līguma izrietošās saistības. Ja masa iznomātāja noteiktā termiņā, kas nav īsāks par mēnesi, nav paziņojusi, ka tā uzņemas izpildīt no nomas līguma izrietošās saistības pēc bankrota procedūras uzsākšanas, iznomātājam ir tiesības izbeigt nomas līgumu.

Ja saskaņā ar līgumu par kustamas mantas cesiju termiņš, kas attiecas uz īpašumtiesību saglabāšanu vai valdījuma atjaunošanu, beidzas ar pirkuma maksas samaksu, maksātnespējas masai ir tiesības uzņemties līgumu, par to paziņojot pārdevējam un samaksājot nesamaksāto pirkuma maksu ar kavējuma procentiem, kā paredz sākotnējie noteikumi. Paziņojums ir jāsniedz un maksa jāsamaksā saprātīgā termiņā pēc tam, kad pārdevējs ir pieprasījis veikt samaksu vai atdot aktīvus.

Atsevišķu darījumu var atcelt saskaņā ar atgūšanas pamatu, kas minēts Likumā par aktīvu atgūšanu maksātnespējas masā.

Pārstrukturēšana

Pārstrukturēšanas procedūras uzsākšana neietekmē esošās parādnieka saistības, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi.

Parādnieks var izbeigt nomas vai kredītnomas līgumu, kurā parādnieks ir nomnieks, lai tas beigtos divus mēnešus pēc paziņojuma par izbeigšanu iesniegšanas neatkarīgi no līgumā ietvertajiem nosacījumiem par līguma darbības ilgumu vai paziņojuma iesniegšanu.
Personai, kura pirms procedūras uzsākšanas apņēmusies pildīt līgumu ar parādnieku, bet nav pabeigusi izpildi procedūras uzsākšanas brīdī, ir tiesības uz atlīdzību par paveikto, ja izpilde uzskatāma par daļu no parādnieka ikdienas darbībām. Ja problēma saistīta ar cita veida līgumu, kas noslēgts pirms procedūras uzsākšanas, un ja parādnieks procedūras uzsākšanas brīdī nav izpildījis savu līgumā noteikto maksāšanas pienākumu, maksātnespējas procesa administrators pēc otras puses pieprasījuma norāda, vai parādnieks pildīs līgumu. Ja atbilde ir negatīva vai tā netiek sniegta saprātīgā termiņā, otrai pusei ir tiesības atcelt līgumu.
Līgums, saskaņā ar kuru parādnieks veic maksājumu, pamatojoties uz vai saistībā ar pārstrukturēšanas parādu, nav spēkā, ja vien pienākums veikt maksājumu ir balstīts uz apstiprināto pārstrukturēšanas programmu.
Ja uz darba devēju attiecas pārstrukturēšanas procedūra, darba devējs noteiktos apstākļos ir tiesīgs izbeigt darba līgumu neatkarīgi no tā ilguma, paziņojot par to divus mēnešus iepriekš.
Darījumu, ko varēja atcelt, ja pārstrukturēšanas pieteikuma vietā tiktu iesniegts bankrota pieteikums, varētu atcelt pēc pārstrukturēšanas procedūrā iesaistītā kreditora pieprasījuma to pašu iemeslu dēļ, kas norādīti Likumā par aktīvu atgūšanu maksātnespējas masai.

Parādu korekcija

Parādniekam ir tiesības izbeigt nomas vai citu līgumu, kurā parādnieks ir nomnieks, vai patērētāju līgumu, vai izpirkumnomas līgumu, par to paziņojot divus mēnešus iepriekš.
Parādnieks atsakās no aktīviem, kas nepieder tā pamatvajadzībām un iegūti, balstoties uz dalīto maksājumu vai izpirkumnomas shēmu.
Līgums, saskaņā ar kuru parādnieks veic maksājumu, pamatojoties uz parādu korekciju vai saistībā ar to, nav spēkā, izņemot, ja pienākums veikt maksājumu ir balstīts uz apstiprināto maksājumu grafiku vai tiesību aktiem.
Personai, kura pirms procedūras uzsākšanas apņēmusies pildīt līgumu ar parādnieku, bet nav pabeigusi izpildi procedūras uzsākšanas brīdī, ir tiesības uz atlīdzību par paveikto, ja izpilde uzskatāma par daļu no parādnieka ikdienas darbībām.
Darījumu, ko varēja atcelt, ja parādu korekcijas pieteikuma vietā tiktu iesniegts bankrota pieteikums, varētu atcelt pēc parādu korekcijas procedūrā iesaistītā kreditora pieprasījuma to pašu iemeslu dēļ, kas norādīti Likumā par aktīvu atgūšanu maksātnespējas masai.

7 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē procedūras, ko sākuši individuāli kreditori (izņemot tiesvedībā esošas lietas)?

Bankrots

Pēc bankrota procedūras uzsākšanas pret maksātnespējas masu nevar uzsākt nekādu tiesvedību ar mērķi iegūt pamatu izpildei attiecībā uz prasījumu bankrota procedūrā, un pret maksātnespējas masu nevar vērst piespiedu izpildes pasākumus, lai piedzītu prasījuma apmaksu bankrota procedūrā. Tomēr kreditors, kuru aizsargā nodrošinājums, var celt prasību, lai piedzītu prasījuma apmaksu, izmantojot nodrošinājumu.

Pārstrukturēšana

Parasti pēc pārstrukturēšanas procedūras uzsākšanas uz parādnieku attiecas atmaksas aizliegums, un uz kreditoriem attiecas parādu piedziņas aizliegums. Pret parādnieku nedrīkst vērst nekādus pasākumus, lai piedzītu pārstrukturējamu parādu vai lai nodrošinātu tā apmaksu. Noteiktos gadījumos nodrošināts kreditors var lūgt, lai tiesa piešķir kreditoram atļauju izmantot nodrošinājumu, lai panāktu apmaksu. Tas ir iespējams, piemēram, ja ir skaidrs, ka, ņemot vērā pārstrukturēšanas pasākumus, nav nepieciešams saglabāt parādnieka valdījumā īpašumu, kas kalpo kā nodrošinājums.
Parasti pēc procedūras uzsākšanas pret parādnieku nevar vērst aizsardzības pasākumus, kuru pamatā ir oficiāli lēmumi.

Parādu korekcija

Tāpat kā pārstrukturēšanas procedūrā, parādu korekcijas procedūrā uz kreditoru attiecas parādu piedziņas apturēšana. Ja parāds nav samaksāts maksājumu apturēšanas ietvaros, pret parādnieku nevar vērst nekādus pasākumus, lai piedzītu samaksājamo parādu vai nodrošinātu tā apmaksu. Turklāt parādniekam netiek piemērots sods par nokavētu apmaksu. Tomēr noteiktos gadījumos nodrošināts kreditors var lūgt, lai tiesa piešķir kreditoram atļauju izmantot nodrošinājumu, lai panāktu apmaksu. Tas ir iespējams, piemēram, ja aktīvi, kas kalpo kā nodrošinājums, netiek uzskatīti par parādnieka pamatvajadzībām vai parādniekam šie aktīvi nav nepieciešami, lai veiktu uzņēmējdarbību.
Kreditors var celt prasību vai ierosināt citu procedūru, lai saglabātu savas tiesības uz izpildi vai iegūtu pamatojumu izpildes panākšanai. Parasti, neskatoties uz noteikumiem par aizliegumiem saistībā ar parādu korekcijas uzsākšanu, kreditors var arī lūgt izdot rīkojumu par aizsardzības pasākumiem un šāda rīkojuma izpildi.

8 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē tādu procedūru turpināšanu, kas ir tiesvedībā maksātnespējas procedūras sākšanas brīdī?

Bankrots

Uzsākot bankrota procedūru, parādnieks zaudē savas pilnvaras pār maksātnespējas masas aktīviem un nodod tās īpašuma pārvaldniekam. Tādējādi maksātnespējas masai ir tiesības iegūt puses statusu jautājumos par maksātnespējas masai piederošajiem aktīviem — tai ir jārezervē iespēja atsākt neizskatītu lietu parādnieka un trešo personu starpā saistībā ar maksātnespējas masas aktīviem. Ja maksātnespējas masa neizmanto šo iespēju, parādnieks var atsākt tiesvedību.
Maksātnespējas masai tiek rezervēta arī iespēja atsākt tiesvedību attiecībā uz neizskatītu prasījumu bankrota procedūrā pret parādnieku. Ja maksātnespējas masa atsakās atbildēt uz šo tiesvedību un parādnieks nevēlas atsākt tiesvedību, prasītājs var lūgt atrisināt lietu.

Pārstrukturēšana

Parādnieks var turpināt izmantot savas tiesības neizskatītā lietā vai citā attiecīgā procedūrā, būdams tās puse, ja vien maksātnespējas procesa administrators neizlemj izmantot parādnieka tiesības uz rīcību. Tas pats nosacījums attiecas uz tiesvedību vai citām lietām, kas kļūs par izskatīšanā esošām pēc pārstrukturēšanas procedūras uzsākšanas.
Maksātnespējas procesa administratoram ir tiesības iesniegt prasījumus un uzsākt tiesvedību vai citu attiecīgu procedūru parādnieka vārdā, kā arī izmantot parādnieka tiesības uz rīcību procedūras ietvaros. Turklāt maksātnespējas procesa administrators var pieņemt paziņojumu parādnieka vārdā.

Parādu korekcija

Parādu korekcijas uzsākšana neietekmē neizskatītu lietu vai parādnieka tiesības uz rīcību procedūras ietvaros.

9 Kādas galvenās iezīmes raksturo kreditoru dalību maksātnespējas procedūrā?

Bankrots

Kreditors var pieteikties bankrota paziņošanai.
Bankrota procedūrā kreditoriem ir visaugstākās pilnvaras. Pilnvaras attiecībā uz maksātnespējas masu var īstenot kreditori, ciktāl jautājumu saskaņā ar tiesību aktiem nelemj vai nerisina īpašuma pārvaldnieks. Turklāt kreditori var saglabāt pilnvaras attiecībā uz jautājumiem par pašreizējo īpašuma pārvaldību vai deleģēt savas pilnvaras īpašuma pārvaldniekam. Kreditoru pilnvaras bankrota procedūrā stājas spēkā, uzsākot bankrota procedūru, un tās beidzas, noslēdzoties bankrota procedūrai.

Tiesības izmantot kreditoru pilnvaras pieder tiem kreditoriem, kuriem bankrota procedūrā ir prasījums pret parādnieku un kuri iesnieguši savu prasījumu. Pēc iesniegšanas datuma šādas tiesības ir tikai kreditoriem, kuri ir iesnieguši savus prasījumus vai kuru prasījums var citādi tikt ņemts vērā izmaksu sarakstā, kā arī kreditoriem, kurus aizsargā nodrošinājums un kuri ir iesnieguši pārskatu par saviem prasījumiem.
Svarīgākā lēmējstruktūra ir kreditoru sanāksme, bet var tikt piemērotas arī citas lēmumu pieņemšanas procedūras. Kreditori var izveidot arī kreditoru komiteju, kas rīkosies kā sarunu risināšanas un sadarbības struktūra starp īpašuma pārvaldnieku un kreditoriem. Kreditoru ietekmi balsojumā nosaka, pamatojoties uz to spēkā esošo prasījumu bankrota procedūrā. Kreditoru sanāksmes lēmumu pieņem saskaņā ar nostāju, kam piekrīt tie kreditori, kuru kopējais balsu skaits ir lielāks nekā viena puse visu kreditoru, kuri piedalās balsošanā. Alternatīvās lēmumu pieņemšanas procedūrās balsis skaita, pamatojoties uz balsojušo kreditoru balsu ietekmi.

Pārstrukturēšana

Kreditors var pieteikties pārstrukturēšanas procedūrai.
Kreditoru komiteju var iecelt kā kopīgo kreditoru pārstāvi. Komiteja pārstāv visas kreditoru grupas, un tās pienākumi ir palīdzēt maksātnespējas procesa administratoram tā pienākumu izpildē, kā arī kreditoru vārdā pārraudzīt maksātnespējas procesa administratora darbības. Komiteja pieņem lēmumus ar vienkāršu balsu vairākumu.
Sagatavojot pārstrukturēšanas programmas projektu, maksātnespējas procesa administratoram ir jārisina sarunas ar kreditoru komiteju un nepieciešamības gadījumā — ar atsevišķiem kreditoriem. Papildus kreditori vai kreditoru grupas, kuru prasījumi pārsniedz tiesību aktos noteikto ierobežojumu, ir tiesīgi iesniegt pārstrukturēšanas projektu. Tiklīdz pārstrukturēšanas programmas projekts ir izstrādāts, tas tiek nosūtīts apstiprināšanai kreditoriem. Ja nav šķēršļu programmas apstiprināšanai, programmu var apstiprināt ar visu kreditoru piekrišanu, vairākuma piekrišanu kreditoru grupās un noteiktos apstākļos — pat bez vairākuma piekrišanas visās kreditoru grupās.

Parādu korekcija

Kreditors var nepieteikties privātpersonas parādu korekcijai. Tomēr parasti pirms lūgumraksta par parādu korekciju iesniegšanas parādniekam ir jānosaka, vai ir iespējams vienoties par izlīgumu ar kreditoriem. Saskaņā ar noteikto kreditēšanas un parādu piedziņas praksi kreditoram ir jāsadarbojas, lai panāktu izlīgumu.
Kreditoriem ir jādod iespēja iesniegt paziņojumu par parādu korekcijas lūgumrakstu un maksājumu grafika projektu. Nepieciešamības gadījumā kreditoriem rakstveidā jāsniedz informācija par savu prasījumu. Apstiprinātu maksājumu grafiku var grozīt pēc kreditora pieprasījuma vai ar konkrētu pamatojumu var pieprasīt tā izbeigšanu.

10 Kādā veidā maksātnespējas administrators drīkst izmantot vai atsavināt parādnieka mantā ietilpstošus aktīvus?

Bankrots

Maksātnespējas masas aktīvi ir jāpārvalda ar pienācīgu rūpību un izdevīgumu, kā arī ievērojot pareizu pārvaldības praksi.
Viens no īpašuma pārvaldnieka pienākumiem ir pārraudzīt maksātnespējas masas aktīvu pārdošanu. Maksātnespējas masas aktīvus atsavina tai visizdevīgākajā veidā, lai atsavināšanas rezultāts būtu pēc iespējas labāks. Maksātnespējas masā ietilpstošu nodrošinājumu var pārdot tikai tad, ja ar nodrošinājumu aizsargātais kreditors tam piekrīt vai tiesa piešķir atļauju veikt šādu darbību.
Maksātnespējas masā ietilpstošos aktīvus nevar nodot īpašuma pārvaldniekam, īpašuma pārvaldnieka palīgiem vai personām, kuras saistītas ar īpašuma pārvaldnieku vai palīgu.

Pārstrukturēšana un parādu korekcija

Maksātnespējas procesa administratora tiesības ir ierobežotas līdz tiesībām piekļūt informācijai, kas nepieciešama maksātnespējas procesa administratora pienākumu izpildei. Parādnieks patur īpašumtiesības un valdījuma tiesības uz tā aktīviem, un maksātnespējas procesa administratoram nav tiesību izmantot vai nodot parādnieka aktīvus.
Tomēr parādniekam ir jāsaņem administratora piekrišana vairākām aktīvu nodošanas darbībām.

Parādu korekcija

Parādu korekcijas procedūrā maksātnespējas procesa administratoram var pieprasīt likvidēt aktīvus un īstenot saistītos pasākumus un metodes, kā arī nodot izrietošos līdzekļus saņēmējiem.

11 Kādi prasījumi jāizvirza pret maksātnespējīgā parādnieka mantu un kādas darbības tiek veiktas ar prasījumiem, kuri rodas pēc maksātnespējas procedūras sākšanas?

Bankrots

Prasījums bankrota procedūrā ir parāds, ko parādnieks nav samaksājis un kas balstās uz tiesiska pamata, kurš radās pirms bankrota uzsākšanas. Turklāt visi prasījumi, kas nodrošināti ar nodrošinājumu, un prasījumi, kuru pamatojums vai summa ir nosacīta, apstrīdēts vai citādi neskaidrs, tiek uzskatīti par prasījumiem bankrota procedūrā. Ilgstošu parāda saistību gadījumā parāda daļu no perioda pirms bankrota procedūras uzsākšanas uzskata par prasījumu bankrota procedūrā.
Somijā maksātnespējas masai ir tiesības patstāvīgi slēgt vienošanos, tādēļ tai ir patstāvīgas tiesības un pienākumi. Prasījumi, kas radušies pēc bankrota procedūras uzsākšanas, tiek uzskatīti par administratīviem izdevumiem, t. i., maksātnespējas masas parāds tiek pilnībā apmaksāts, izmantojot maksātnespējas masas aktīvus. Maksātnespējas masa atbild par parādiem, kas radušies bankrota procedūras rezultātā vai ir balstīti uz masas noslēgtu līgumu vai apņemšanos, kā arī parādiem, par kuriem masa atbild saskaņā ar tiesību aktiem. Šādi parādi parasti ir, piemēram, īpašuma pārvaldnieka honorāra, darbinieku algas, no komerciāliem nomas līgumiem izrietošas nomas izmaksas.

Pārstrukturēšana

Pārstrukturēšanas parāds ir visi parādnieka parādi, kas radušies pirms pieteikuma iesniegšanas, ieskaitot nodrošinātos parādus un parādus, kuru pamats vai summa ir ar nosacījumiem vai apstrīdēta, vai kas ir citādi neskaidri. Šos parādus atmaksā, kā noteikts apstiprinātas pārstrukturēšanas programmas maksājumu grafikā.
Parādi, kas radušies pirms pieteikuma iesniegšanas, tiek atmaksāti, tiklīdz pienācis to atmaksas termiņš. Tas pats attiecas uz maksām, nodevām un citiem kārtējiem izdevumiem, pamatojoties uz ilgstošām līgumattiecībām vai ilgstošu līgumu par izmantošanu vai valdījumu, ciktāl tie ir saistīti ar periodu pēc pieteikuma iesniegšanas.

Parādu korekcija

Parādu korekcija sedz visus parādnieka parādus, kas pastāvējuši pirms parādu korekcijas uzsākšanas. Tas ietver saistības un parādus, kas ir nosacīti, strīdīgi vai citādi nenoteikti attiecībā uz to summu vai pamatu, procentiem šādiem parādiem, kas uzkrājušies no parādu korekcijas uzsākšanas līdz maksājumu grafika apstiprināšanai, kā arī šādu parādu piedziņu un izpildes izdevumus, ja parādnieks pieprasījis to atmaksu.
Parādi, uz kuriem neattiecas parādu korekcija, tiek atmaksāti, tiklīdz pienācis to atmaksas termiņš.

12 Kādi noteikumi reglamentē prasījumu iesniegšanu, pārbaudi un atzīšanu?

Bankrots

Lai kreditors būtu tiesīgs uz izmaksu, tam rakstiski (iesnieguma vēstules veidā) jāiesniedz prasījums par bankrotu, nododot to īpašuma pārvaldniekam ne vēlāk kā iesniegšanas datumā. Iesnieguma vēstulē jānorāda, piemēram, prasījuma kapitāla summa, uzkrātie procenti, kā arī prasījuma un procentu pamatojums. Iesniegumu var arī pārskatīt vai papildināt pēc iesniegšanas datuma. Prasījumu var arī iesniegt ar atpakaļejošu spēku, ja kreditors maksā maksātnespējas masai papildu maksu, ja vien nav bijis pamatota iemesla prasījuma neiesniegšanai līdz iesniegšanas datumam. Īpašuma pārvaldnieks, veidojot izmaksu saraksta projektu, var bez iesnieguma ņemt vērā prasījumu bankrota procedūrā, ja nav strīdu par prasījuma pamatojumu un summu. Īpašuma pārvaldniekam ir jāpārbauda iesniegto prasījumu leģitimitāte un to iespējamā secība. Prasījumi, kas piešķir tiesības uz izmaksu, jānorāda izmaksu saraksta projektā. Īpašuma pārvaldnieks, kreditors un parādnieks var apstrīdēt izmaksu saraksta projektā ietvertu prasījumu, iesniedzot sīkāku informāciju un pamatojumu. Ja kreditora prasījums ticis apstrīdēts, īpašuma pārvaldniekam ir jārezervē kreditoram iespēju tikt uzklausītam apstrīdēšanas gadījumā un iesniegt pierādījumus, kas pamato tā prasījumu. Prasījumu, kas nav laikus apstrīdēts, uzskata par pieņemtu.
Pēc tam īpašuma pārvaldniekam jāsagatavo izmaksu saraksts, ņemot vērā strīdus un paziņojumus, un jāiesniedz saraksts apstiprināšanai tiesā. Strīdus un citas domstarpības tiesa izšķir vai nu nekavējoties, vai civilprocesuālā kārtībā, un visbeidzot apstiprina izmaksu sarakstu.

Pārstrukturēšana

Lai uzsāktu pārstrukturēšanas procedūru, parādniekam savam pieteikumam jāpievieno paziņojums par kreditoriem, parādiem un to nodrošinājumu. Kad tiesa izdod rīkojumu par pārstrukturēšanas procedūras uzsākšanu, tā nosaka datumu, līdz kuram kreditoriem rakstiski jāpaziņo par to prasījumiem administratoram, ja šie prasījumi atšķiras no parādnieka paziņotajiem prasījumiem.
Kad pārstrukturēšanas programmas projekts ir nodots tiesai, tiesai jautājumā iesaistītajām pusēm jārezervē iespēja rakstiski paziņot maksātnespējas procesa administratoram par to iebildumiem, kas minēti projektā, kā arī iespēju noteiktā periodā iesniegt rakstisku paziņojumu par projektu vai uzaicināt puses uz lietas izskatīšanu tiesā. Gan maksātnespējas procesa administrators, gan parādnieks var iesniegt iebildumus parādnieka vārdā. Iebildumus izskata un par jautājumu lemj, ņemot vērā arī projektu, ja tas ir iespējams, vai arī par jautājumu var lemt atsevišķā tiesvedībā. Tiklīdz tiesa ir pieņēmusi lēmumu par neskaidru parādu pārstrukturēšanu, personai, kas sagatavoja projektu, var sniegt iespēju labot, pārskatīt vai papildināt projektu. Pēc tam kreditori balso par pārstrukturēšanas programmas projektu.
Parasti pārstrukturēšanas procedūras laikā esošs parāds, par ko parādnieks vai kreditors nav paziņojis un par ko maksātnespējas procesa administrators nav citādi uzzinājis pirms pārstrukturēšanas programmas apstiprināšanas, tiek atcelts, apstiprinot pārstrukturēšanas programmu.

Parādu korekcija

Iesniedzot lūgumrakstu par parādu korekciju, parādniekam jāiesniedz pārskats par tā kreditoriem un parādiem. Izdodot rīkojumu par parādu korekcijas uzsākšanu, tiesai jānosūta kreditoriem tiesas nolēmuma, lūgumraksta un parādnieka maksājumu grafika projekta kopijas. Tiesai arī jānosaka termiņš kreditoru rakstiskai paziņošanai par koriģējamo parādu summu, ja tie atšķiras no parādnieka paziņotajiem parādiem, kā arī termiņu, kādā kreditoriem jāsniedz rakstisks paziņojums par lūgumrakstu un parādnieka maksājumu grafika projektu, kā arī iebildumiem pret projektā ietvertajiem parādiem.
Tiesa izskata iebildumus saistībā ar parādu korekcijas procedūru un par tiem lemj maksājumu grafikā, ja tas ir iespējams, neizraisot būtisku parādu korekcijas nokavējumu. Pretējā gadījumā tiesa nosaka, ka jautājums jārisina atsevišķā lietā vai citā procedūrā. Pēc tam var apstiprināt maksājumu grafiku, ja parādniekam piemēro parādu korekciju.
Maksājumu grafiku var grozīt saskaņā ar parādnieka vai kreditora lūgumrakstu, ja pēc maksājumu grafika apstiprināšanas kļūst zināms, ka pastāv koriģējams parāds, par kuru nebija zināms maksājumu grafika apstiprināšanas brīdī.
Ja koriģējams parāds rodas pēc maksājumu grafika noslēgšanās un ja šī parāda dēļ būtu bijis iespējams grozīt maksājumu grafiku, parādniekam jāatmaksā parāds apmērā, kas tiktu piešķirts kreditoram, ja parāds tiktu ietverts maksājumu grafikā.

13 Kādi noteikumi regulē ieņēmumu sadali ? Kā nosaka prasījumu un kreditoru tiesību hierarhiju?

Parasti visu veidu maksātnespējas procedūrās prasījumi tiek uzskatīti par līdzvērtīgiem, t. i., katram kreditoram ir vienādas tiesības saņemt maksājumu no izmaksātajiem līdzekļiem proporcionāli tā prasījumam. Šī noteikuma izņēmumi attiecas uz secības un zemākās prasījumu prioritātes nosacījumiem.

Bankrots

Izmaksas bankrota procedūrā iesaistītajiem kreditoriem veic saskaņā ar apstiprināto izmaksu sarakstu. Nosacījumi attiecībā uz prioritāšu piešķiršanu prasījumiem bankrota procedūrā, kad ar parādnieka aktīviem nepietiek, lai segtu visus prasījumus, izklāstīti Likumā par prasījumu prioritāti (*Laki velkojien maksunsaantijärjestyksestä* 1578/1992).
Prasījums, kuru nodrošina ar nodrošinājumu vai tiesībām uz noteikumu saglabāšanu, ir prioritāri prasījumi, tāpat kā prasījumi, kas radušies saistībā ar uzņēmuma pārstrukturēšanu, bērnam maksājamiem uzturlīdzekļiem un uzņēmumu hipotekārajiem kredītiem. Prasījumi, kas ir pakārtoti citiem prasījumiem, kā arī to kopīgais vērtējums ir noteikti atsevišķos noteikumos. Šādi prasījumi ietver procentus un sodu par nokavētu maksājumu saistībā ar pakārtotu prasījumu, kas radies pēc bankrota procedūras uzsākšanas, kā arī uz publiskajām tiesībām balstītas nodevas, kas nav naudas sodi un soda maksājumi.

Pārstrukturēšana

Kreditoriem, kam ārpus pārstrukturēšanas procedūras būtu vienlīdzīgas tiesības uz viņu prasījumu apmaksu, ir līdzvērtīgs statuss parādu kārtošanā pārstrukturēšanas programmas ietvaros. Tomēr pārstrukturēšanas programmā var būt norādīts, ka kreditoriem ar nelieliem prasījumiem tiek samaksāts pilnībā.
Nodrošinātiem parādiem var piemērot tikai ierobežotus parādu kārtošanas pasākumus, jo nodrošināta parāda kapitālu nevar samazināt. Parādu kārtošana neietekmē kreditora faktisko nodrošinājuma tiesību pastāvēšanu vai saturu.
Parādu kārtošanā procentus un citas kredītu izmaksas, kas uzkrājušās pārstrukturēšanas procedūras laikā un kas nav nodrošinātie parādi, uzskata par zemākās prioritātes parādiem.

Parādu korekcija

Parādnieka pieejamos līdzekļus un no tā aktīvu likvidācijas iegūtos līdzekļus sadala parasto parādu starpā proporcionāli to summai. Visus pieejamos parādu korekcijas pasākumus var piemērot parastajam parādam, bet maksāšanas pienākumu attiecībā uz nodrošinātiem parādiem nevar atcelt.
Parādu kārtošana neietekmē kreditora faktisko nodrošinājuma tiesību pastāvēšanu vai saturu.
Ir jāizmanto mehānisms, kas vismazāk kaitē kreditoram un ir pietiekams, lai uzlabotu parādnieka finanšu stāvokli. Pēdējās saistības, kas sadalāmas kā maksājums no pieejamiem līdzekļiem un parādnieka likvidācijas līdzekļiem, ir parādi, kas būtu pakārtoti, ja tiktu paziņots par parādnieka bankrotu, kā arī procenti, kas uzkrājušies no parādu korekcijas uzsākšanas līdz maksājumu grafika apstiprināšanai.

14 Kādi ir maksātnespējas procedūras izbeigšanas nosacījumi un sekas (jo īpaši, to izbeidzot ar mierizlīgumu)?

Bankrots

Īpašuma pārvaldnieks sagatavo izmaksu sarakstu, kā aprakstīts 12. iedaļā. Bankrota procedūra tiesā parasti beidzas ar izmaksu saraksta apstiprināšanu. Kopējā bankrota procedūra beidzas, tiklīdz kreditori ir apstiprinājuši galīgo finanšu pārskatu. Īpašuma pārvaldnieks sagatavo galīgo finanšu pārskatu, tiklīdz ir iegrāmatota maksātnespējas masa un atsavināti maksātnespējas masā ietilpstošie aktīvi. Galīgo finanšu pārskatu var izveidot pat tad, ja maksātnespējas masa daļēji nav iegrāmatota, jo nodrošinājums vai citi aktīvi ar nelielu vērtību nav pārdoti vai prasījums bankrota procedūrā vai cita nenozīmīga prasījumu daļa ir neskaidra.

Izlīgums, ar kuru noslēdz bankrota procedūru, var tikt panākts bankrota procedūrā, ja izlīgumu atbalsta parādnieks un kreditoru vairākums. Ar izlīguma apstiprinājumu bankrota procedūras īpašuma pārvaldnieka un kreditoru iestādes iecelšanu izbeidz.
Tiesa var izdot rīkojumu par bankrota procedūras izbeigšanu, ja ar maksātnespējas masas līdzekļiem nepietiek, lai segtu bankrota procedūras izmaksas vai bankrota procedūras turpināšana nebūtu izdevīga kāda cita iemesla dēļ. Tomēr, ja bankrota procedūra tiks turpināta publiskā uzraudzībā, nevar izdot tiesas rīkojumu par bankrota procedūras izbeigšanu. Iemesli bankrota procedūras turpināšanai publiskā uzraudzībā var ietvert, piemēram, nepieciešamību pārbaudīt parādnieku. Publiskā uzraudzība beidzas ar galīgo finanšu pārskatu.
Pamatota iemesla dēļ astoņu dienu laikā pēc bankrota rīkojuma izdošanas var pieprasīt bankrota procedūras atcelšanu. Ar to izbeidzas bankrota tiesiskās sekas.
Parādsaistības turpinās arī pēc bankrota procedūras. Parādnieks netiek atbrīvots no tām parādsaistībām bankrota procedūrā, kas netiek pilnībā atmaksātas bankrota procedūrā.

Pārstrukturēšana

Tiesas procedūra saistībā ar pārstrukturēšanu beidzas ar pārstrukturēšanas programmas apstiprināšanu. Apstiprinot programmu, parādniekam tiks atgriezta tā rīcības brīvība, un tiesiskās sekas saistībā ar procedūras uzsākšanu, piemēram, maksājumu un parādu piedziņas aizliegums, vairs nebūs spēkā. Pēc pārstrukturēšanas programmas apstiprināšanas pārstrukturēšanas parādu noteikumus reglamentē pārstrukturēšanas programma, un parasti visi nezināmie pārstrukturēšanas parādi tiks atcelti.
Tiesa pēc uzraudzītāja vai kreditora pieprasījuma var izdot rīkojumu par pārstrukturēšanas programmas apturēšanu, ja parādnieks ir pārkāpis programmas nosacījumus un šis pārkāpums nav nenozīmīgs. Pārstrukturēšanas programma tiek apturēta arī tad, ja parādnieks tiek pasludināts par bankrotējušu pirms programmas noslēgšanas. Tiesa var arī izdot rīkojumu, ka parādu kārtošana pārstrukturēšanas programmā attiecībā uz konkrētu kreditoru ir jāaptur, piemēram, ja parādnieks ir būtiski atstājis novārtā tā programmā noteiktās saistības pret kreditoru. Pēc apturēšanas kreditoram ir tās pašas tiesības, kas tam bija pirms pārstrukturēšanas programmas apstiprināšanas.
Noslēdzot pārstrukturēšanas programmu, uzraudzītājam vai, ja uzraudzītāja nav, parādniekam jāiesniedz galīgais pārskats par programmas īstenošanu.

Parādu korekcija

Tiesas procedūra attiecībā uz parādu korekciju izbeidzas, tiklīdz tiesa apstiprina maksājumu grafiku. Pēc maksājumu grafika apstiprināšanas koriģējamo parādu noteikumus reglamentē maksājumu grafiks. Maksājumu saistības, kas paredzētas maksājumu grafikā, ir saistošas parādniekam, līdz ir izpildīti visi noteiktie pienākumi. Neraugoties uz maksājumu grafika termiņa beigām, tajā norādītās parādnieka saistības paliek spēkā, kamēr tās nav izpildītas.
Parādnieks netiek atbrīvots no atlikušo parādu atmaksas, kamēr nav izpildīti visi maksājumu grafikā noteiktie pienākumi.
Maksājumu grafiks tiek izbeigts, ja parādnieks tiek pasludināts par bankrotējušu pirms grafika noslēgšanas. Tiesa pēc parādnieka vai kreditora pieprasījuma var izdot rīkojumu par maksājumu grafika izbeigšanu, ja parādnieks atstājis novārtā savus tiesību aktos noteiktos pienākumus. Pēc apturēšanas kreditoram ir tās pašas tiesības, kas tam bija pirms parādu korekcijas.

15 Kādas ir kreditoru tiesības pēc maksātnespējas procedūras izbeigšanas?

Bankrots

Bankrota izbeigšana neatbrīvo parādnieku no parādsaistībām. Citiem vārdiem, parādnieks joprojām atbild par tiem parādiem bankrota procedūrā, kas bankrota procedūras laikā nav pilnībā atmaksāti.

Pārstrukturēšana

Kreditoriem ir tiesības saņemt maksājumus par to prasījumiem, kas aprakstīti pārstrukturēšanas programmā, un pārstrukturēšana nebeidzas, kamēr nav izpildīti programmā noteiktie pienākumi. Pēc programmas noslēgšanas kreditoriem vairs nav tiesību saņemt maksājumus.
Pārstrukturēšanas programmu var arī uzdot apturēt 14. iedaļā aprakstītajā kārtībā. Tas nozīmē, ka tā vairs nav spēkā un kreditoriem ir tādas pašas tiesības uz pārstrukturēto parādu samaksu, kādas tiem būtu bijušas, ja pārstrukturēšanas programma nebūtu apstiprināta. Programmas apturēšana neietekmē to darījumu juridisko spēku, kas jau noslēgti, pamatojoties uz to.

Parādu korekcija

Koriģējamo parādu noteikumus reglamentē maksājumu grafiks. Maksājumu grafikam ir jānosaka termiņš. Parādnieku pilnībā atbrīvo no visām nenokārtotajām saistībām, kas nav iekļautas maksājumu grafikā.
Neraugoties uz maksājumu grafika termiņa beigām, tajā norādītās parādnieka saistības paliek spēkā, līdz tās ir izpildītas. Pēc maksājumu grafika noslēgšanas kreditoriem vairs nav tiesību saņemt maksājumus.

16 Kurš sedz maksātnespējas procedūrā radušās izmaksas un izdevumus?

Bankrots

Bankrota procedūras izmaksas sastāv no tiesas nodevām, kas piemērotas procedūrai, īpašuma pārvaldnieka maksas un citām izmaksām, kas izriet no maksātnespējas masas pārbaudīšanas un administrēšanas.
Bankrota procedūras izmaksas sedz no maksātnespējas masas līdzekļiem. Ja ar maksātnespējas masas līdzekļiem nepietiek, lai segtu izmaksas, kreditors var uzņemties atbildību par izmaksām, lai novērstu bankrota procedūras izbeigšanu.
Tiesa var arī nolemt, ka bankrota procedūra jāturpina publiskā uzraudzībā, ja šāda rīcība uzskatāma par pamatotu, piemēram, maksātnespējas masas nepietiekamo līdzekļu dēļ. Tādā gadījumā īpašuma pārvaldnieka un kreditoru iestādes iecelšanu izbeidz. Bankrota procedūras izmaksas, kas izriet no publiskas uzraudzības, tiek maksātas no valsts līdzekļiem, ciktāl ar maksātnespējas masas līdzekļiem nepietiek, lai segtu šīs izmaksas.

Pārstrukturēšana

Procedūras izmaksas, piemēram, maksātnespējas procesa administratora atlīdzība, jāsedz, izmantojot parādnieka aktīvus. Kāda cita persona arī var uzņemties atbildību par izmaksām, jo viens no šķēršļiem pārstrukturēšanas procedūras uzsākšanai ir fakts, ka pastāv iespēja, ka ar parādnieka aktīviem nepietiks, lai segtu procedūras izmaksas. Tomēr trešās personas ļoti reti uzņemas segt izmaksas.
Par kreditoru komitejas izdevumu atlīdzināšanu atbild kreditori, ja pārstrukturēšanas programmā nav noteikts citādi.
Persona, kura vēlas izmantot tiesības iesniegt pārstrukturēšanas programmas projektu, no saviem līdzekļiem sedz projekta sagatavošanas izmaksas un izdevumus.

Parādu korekcija

Procedūras izmaksas veido saprātīga maksa par maksātnespējas procesa administratora pakalpojumiem un maksātnespējas procesa administratoram radušos izmaksu kompensācija. Parasti parādniekam jāsedz maksātnespējas procesa administratora maksa un izdevumi apmērā, kas nepārsniedz pieejamos parādnieka līdzekļus četru mēnešu laikā pēc maksājumu grafika vai pārveidotā maksājumu grafika apstiprināšanas. Maksas daļu un izdevumus, ko nesedz parādnieks, sedz no valsts līdzekļiem. Ja lūgumraksts par parādu korekciju tiek noraidīts, visu maksu un izdevumus sedz no valsts līdzekļiem.

17 Kādi noteikumi reglamentē kreditoru kopumam kaitējošu juridisku aktu spēkā neesību, atzīšanu par spēkā neesošiem vai neizpildāmību?

Atgūšanas noteikumi tiek piemēroti visu veidu maksātnespējas procedūrām.

Aktīvus, kas nodoti pirms maksātnespējas procedūras uzsākšanas un kas atbilst tiesību aktos norādītajiem nosacījumiem, var atgūt, ceļot prasību saistībā ar atgūšanu, prasību saistībā ar īpašumtiesībām vai prasību atzīt spēkā neesību. Visu veidu maksātnespējas procedūrās uz atgūšanu attiecināmi Likumā par aktīvu atgūšanu maksātnespējas masai minētie noteikumi. Jāpastāv atgūšanas pamatojumam.
Atgūšanas pamatojuma pastāvēšanas un līdz ar to arī darījuma atcelšanas priekšnosacījumi ir šādi:
darījums ticis izmantots, lai uz citu kreditoru rēķina neatbilstoši dotu priekšroku vienam kreditoram, nodotu aktīvus ārpus kreditoru loka vai palielinātu kopējo parāda summu, tādējādi kaitējot kreditoriem,
parādnieks darījuma veikšanas brīdī bijis maksātnespējīgs vai darījums veicināja parādnieka maksātnespējas iestāšanos; ja darījums saistīts ar dāvanu, vēl viens priekšnosacījums ir tāds, ka parādnieks bijis ar pārlieku lielām parādsaistībām vai ieguvis pārāk lielas parādsaistības darījuma dēļ,
darījuma otra puse zināja vai tai bija jāzina par parādnieka maksātnespējas / pārlieku lielu parādsaistību iestāšanos vai darījuma ietekmi uz parādnieka finanšu stāvokli, kā arī citiem faktoriem, kas padarīja darījumu par nepiemērotu.
Ja darījuma otra puse bija tuvs parādnieka radinieks, tiek uzskatīts, ka attiecīgā persona zinājusi par iepriekš minētajiem faktoriem, ja vien tā nevar pierādīt, ka rīkojusies godprātīgi. Ja darījums tika noslēgts vairāk nekā piecus gadus pirms maksātnespējas procedūras uzsākšanas, to var atcelt tikai tad, ja darījuma otra puse bijusi tuvs parādnieka radinieks.
Parādu atmaksu, kas veikta vairāk nekā trīs mēnešus pirms pieteikšanās maksātnespējas procedūrai, var atcelt, ja atmaksa tika veikta, izmantojot neparastus maksāšanas līdzekļus, tā tika veikta priekšlaicīgi vai atmaksātā summa, ņemot vērā maksātnespējas masas līdzekļus, uzskatāma par nozīmīgu. Tomēr atmaksu nevar atcelt, ja tā, ņemot vērā apstākļus, uzskatāma par parastu. Maksājumus, kas iekasēti ar apķīlāšanas palīdzību, arī var atcelt, ja apķīlāšana veikta vairāk nekā trīs mēnešus pirms termiņa. Piemērotais laika posms ir ilgāks tuviem parādnieka radiniekiem. Maksājums var tikt atcelts pat tad, ja kreditors rīkojies pēc labas ticības.
Pastāv arī atsevišķi noteikumi, kas reglamentē, piemēram, dāvanu, īpašuma sadales, ieskaitu un nodrošinājuma atcelšanu.
Lapa atjaunināta: 15/02/2024
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.